

Waardeoordelen via een kaleidoscoop

In de serie *Huisarts & Praktijk* wordt aandacht gevraagd voor de nascholing of – ruimer geformuleerd – de huisartsgeneeskunde als professie. Steeds sterker is daarbij als uitgangspunt naar voren gekomen dat de als nascholing gepresenteerde gegevens ontleend dienen te zijn aan de realiteit van de huisartsgeneeskunde en ook getoetst moeten worden aan die realiteit.¹

Bij zowel inventarisatie als toetsing worden begrippen en methoden gehanteerd die binnen de huisartsgeneeskunde als discipline bruikbaar en geaccepteerd zijn (de speciale uitgaven *Huisarts & Praktijk* zijn dan ook een produkt van *Huisarts en Wetenschap*). Aldus wordt er bijgedragen aan de in aard en omvang groeiende reeks normen voor het professioneel handelen – normen die zich gaandeweg meer beginnen te verstaan met de wetenschappelijke opvattingen binnen de huisartsgeneeskunde. Reeds eerder werd erop gewezen dat vele van deze opvattingen (nog) onvoldoende onderbouwd zijn of zelfs in het geheel niet voor wetenschappelijke toetsing openstaan.² Dergelijke opvattingen berusten op waardeoordelen. Deze zijn meer een kwestie van overtuigingen van levensbeschouwelijke, maatschappelijke en politieke aard dan dat er sprake zou zijn van autonome huisartsgeneeskundige waarheden.

Waarden en normen zijn in de huisartsgeneeskunde, als wetenschap en als professie – gelijk daarbuiten – direct met elkaar verbonden. Een goede interpretatie van de „harde” normen is niet mogelijk zonder stil te staan bij de waarden. Aandacht voor nascholing en professioneel handelen veronderstelt daarom tevens aandacht voor waardeoordelen.

Bij de samenstelling van deze aflevering van *Huisarts & Praktijk* werden de waarden als invalshoek gekozen. Daardoor komen enkele onderwerpen aan de orde die ogenschijnlijk weinig verband lijken te hebben met nascholing in de traditionele zin. Om deze waardeoordelen te expliciteren, wordt een contrasterende benadering gevolgd. Terwijl een discussie over gemeenschappelijke normen het meest vruchtbaar lijkt via een convergerende benadering waarin men naar consensus zoekt, komen verschillen in opvattingen over waarden immers het duidelijkst naar voren door in eerste instantie de controversen of contrasten te benadrukken. Het expliciet formuleren van waardeoordelen is van belang, aangezien ze hoe dan ook doorwerken. Kennis van deze invloeden maakt ze beter beheersbaar en controleerbaar.³

Binnen een viertal aandachtsvelden (taakgebieden, financieel-organisatorische kader, protocollaire geneeskunde en therapeutisch handelen) bespreken acht koppels van auteurs afkomstig uit de sfeer van de eerstelijns gezondheidszorg (hulpverlenings- of beleidssector), op contrasterende wijze enkele thema's. Dat gebeurt steeds met de bedoeling de waarden die het huisartsgeneeskundig handelen bepalen, tot expressie te brengen. Daarbij wordt ernaar gestreefd niet te blijven steken in een (schijn)gevecht over normen; tevens tracht men aan te geven waar de waardeoordelen uitstijgen boven een academische discussie en consequenties hebben voor beleidsstandpunten of professioneel handelen.

Het kaleidoscopische beeld dat de lezer in deze aflevering van de huisartsgeneeskunde geboden wordt, zou de indruk kunnen wekken dat er slechts sprake is van een diversiteit in opvattingen. Deels is dit zeker het geval, maar deels berust dit op schijn. Zoals alle uiteenlopende beeltenissen in de kaleidoscoop immers binnen bepaalde grondpatronen passen, zo zal de lezer consistente tendenzen in de artikelen herkennen. Waardeoordelen die in het therapeutisch handelen of een protocollaire benadering via normering tot uitdrukking komen, hangen nauw samen of vallen samen met waarden die de standpunten met betrekking tot de taakgebieden voor de huisarts en het financieel-organisatorische kader bepalen.

Frans Meijman

¹ Weel C van. Aandoeningen van de luchtwegen in de huisartspraktijk. *Huisarts en Wetenschap* 1982; 25(suppl *Huisarts & Praktijk* 6): 3-5.

² Lamberts H. Protocollen, normen en waarden. *Huisarts en Wetenschap* 1983; 26: 122-4.

³ Groot AD de. Strategieën voor forum-convergentie. *Ned Tijdschr Psych* 1977; 32: 397-421.